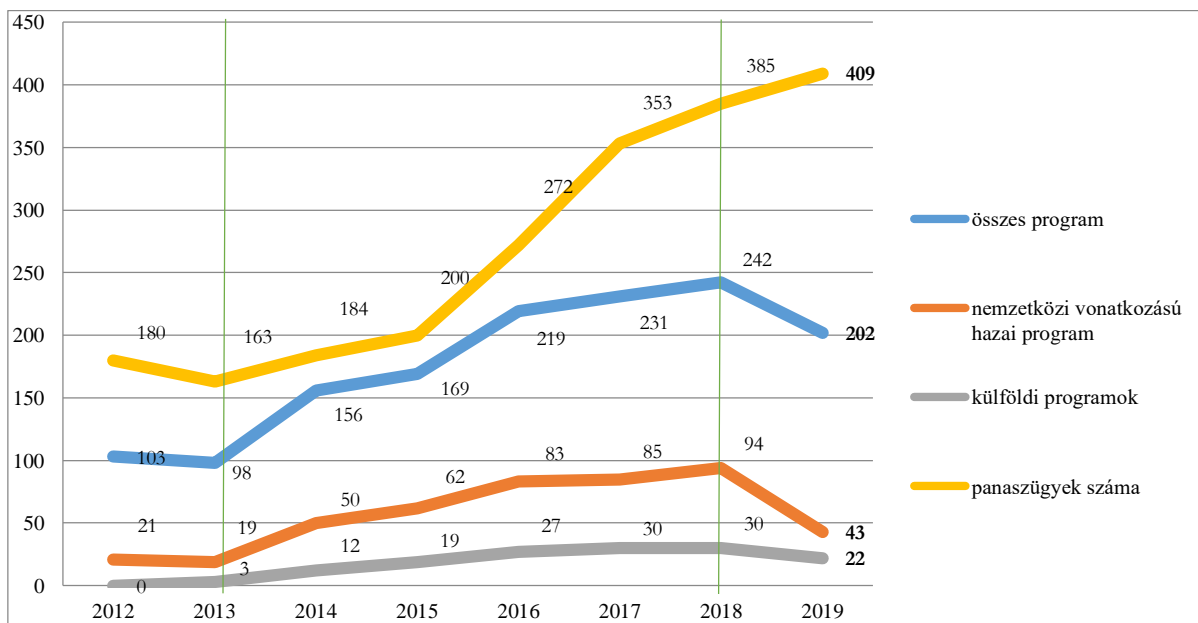

Kapcsolattartás a hazai és nemzetközi szakmai közösséggel 2019-ben

A folyamatos szakmai kapcsolattartás, valamint információszerzés- és feldolgozás a biztoshelyettes jogszabályi kötelezettsége, egyben kiemelt feladata, amely valamennyi egyéb tevékenység alapjául szolgál, és elengedhetetlen a szakmai munka érdemi megalapozásához. Ennek megfelelően a biztoshelyettes 2019-ben is törekedett arra, hogy jelen legyen a nemzetiségi közösségek mindennapi életében, nyomon kövesse, gyűjtse és rendszerezze a jogaik érvényesülésével, ezzel párhuzamosan pedig a nemzetiségi közösségek aktuális helyzetével és a nemzetiségi közélettel kapcsolatos információkat.

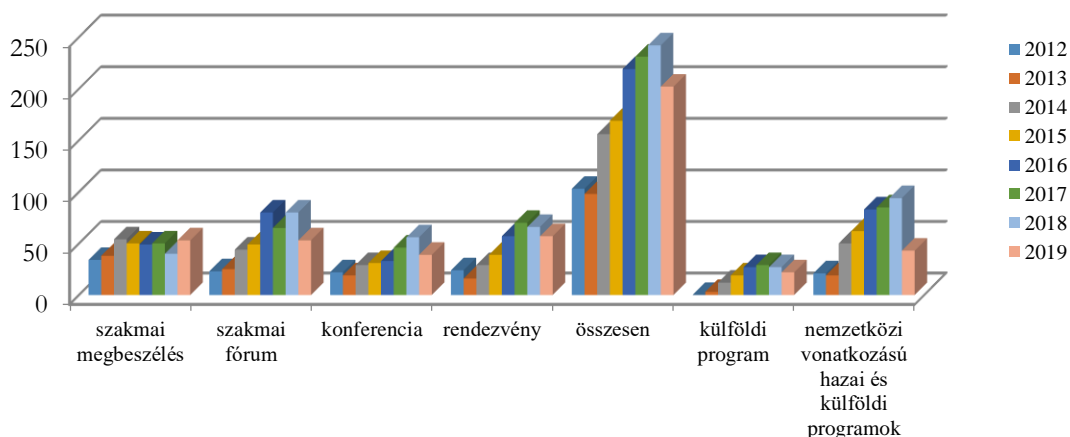
A programok száma a biztoshelyettesi intézmény megalakulása óta, vagyis **2012-től egészen 2018-ig töretlenül emelkedett**, a vizsgált évben azonban visszaesés következett be. Ennek okai az ombudsmani hivatal – jelen beszámolóban korábban már említett – költözésével kapcsolatos feladatok, a lejáró biztoshelyettesi mandátummal összefüggő, Hivatalon belüli intenzív összegző, záró időszak és az (újra)választással kapcsolatos időszak terhei voltak: az egyébként megszokott szakmai ritmusból így közel három hónapra kizökkentek a biztoshelyettes munkatársai. Fontos azonban kiemelni, hogy az **aktív jelenlét (szakmai kapcsolattartás, folyamatos jelenlét, reprezentáció)** és a **passzív jelenlét (hozzáférhetőség, közismertség, kereshetőség)** adatai elválnak egymástól: bár a biztoshelyettesnek ideiglenesen nem volt lehetősége részt venni a közösségek életében, az érintett nemzetiségi személyek számára hiteles közjogi intézmény maradt, így továbbra is bizalommal fordultak hozzá panaszaikkal. A korábbi választások tapasztalatai szerint a beadványok mennyisége az ilyen átmeneti időszakokban legjobb esetben stagnál, de általában csökkenés volt tapasztalható; 2019-ben viszont a trend jelentősen megfordult: **6%-kal még bővült is a panaszügyek száma.**

Titkársági programok száma és alapvető típusai, valamint a panaszügyek száma (2012–2019)

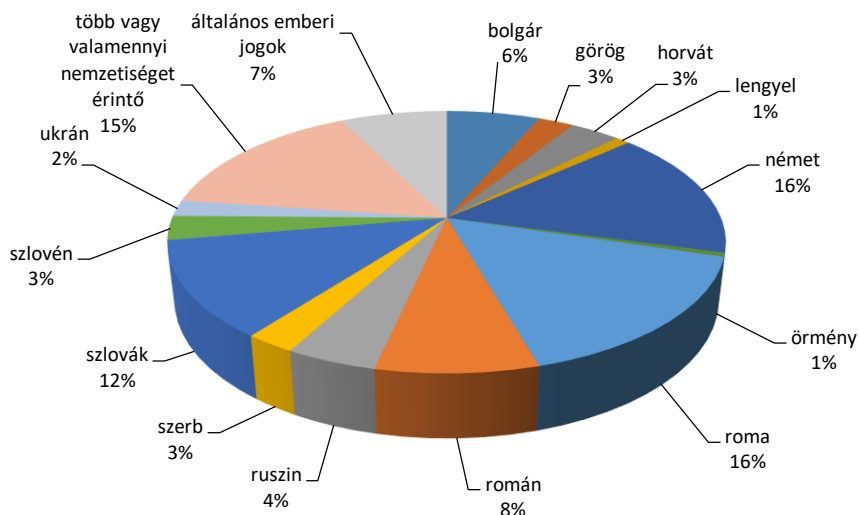
Bár 2019 sok szempontból speciális év volt, érdemes **a programok típus szerinti bontását** és az ebből kirajzolódó tendenciákat is megismerni: a személyesebb hangvételű, korlátozott létszámú szakmai megbeszélések és fórumok a titkársági munka több mint felét (52%) tették ki. A konferenciák és egyéb rendezvények esetében elsősorban a közösséggel ápoltt kapcsolatokat

mege erősítésén volt a hangsúly, ezek jelentették az események 48%-át. 2019-ben a fentiekén túl hozzávetőlegesen minden tizedik programra (11%) külföldi út alkalmával került sor. A bizto shelyettes azonban nem kizárólag ekkor járt el nemzetközi ügyekben: tevékenysége 20%-ában olyan témák szerepeltek, amelyek a hazánkban élő nemzetiségek anyaországaihoz vagy az egyenlő bánásmód érvényesítését célzó nemzetközi intézményekhez kapcsolódtak.

Titkársági programok száma, valamint típusai és változásai (2012–2019)

A bizto shelyettes programjainak tervezése során 2019-ben is igyekezett minden nemzetiség számára elegendő időt és figyelmet szentelni: a **nemzetiségek szerinti megoszlás arányai a közösségek hazai demográfiai helyzetét tükrözik**. Kiemelendő, hogy a munka mintegy 15%-át olyan tevékenységek – így jellemzően a nemzetiségi kulturális autonómia érvényesülését érintő jogszabályokkal kapcsolatos szakmai tárgyalások és rendezvények – tették ki, amelyek minden nemzetiséget érintettek.

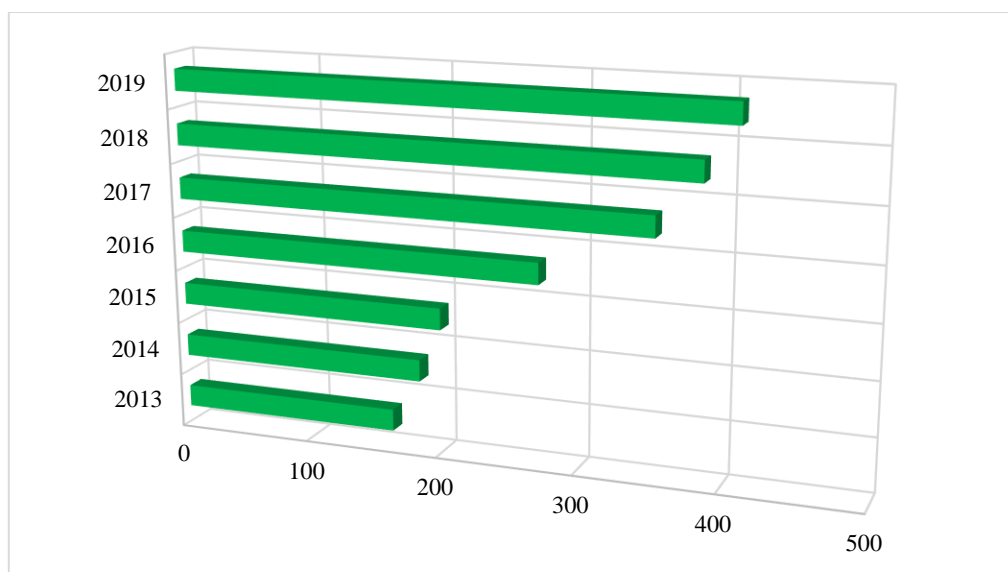

Titkársági programok megoszlása az érintett nemzetiségek szerint (2019)

Ügystatisztikák és tendenciák 2019-ben

A panaszbeadványok száma

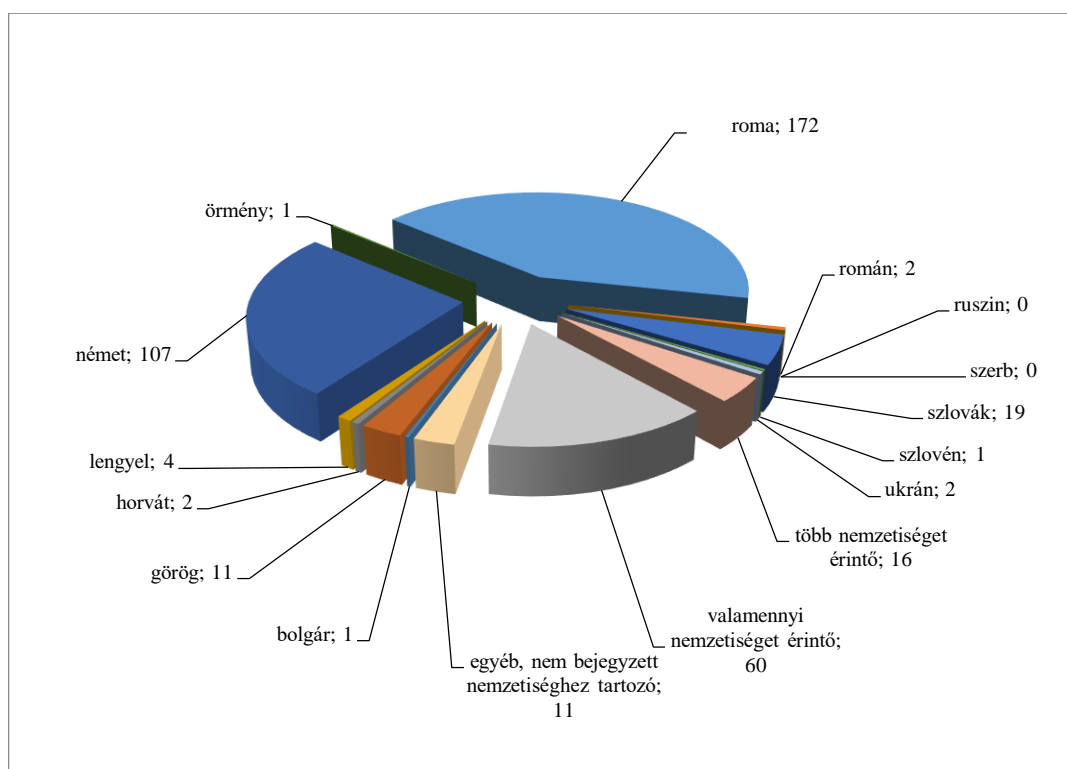
2019-ben a nemzetiségi biztoshelyettes szakmai irányítása alá tartozó nemzetiségi ügyek – panaszbeadványok és hivatalból észlelt visszasságok – száma 409-re emelkedett, ami 6%-os növekedés a 2018. évi adatokhoz képest. Az önmagában is pozitív változás jelentőségét még hangsúlyosabbá teszi az a tény, hogy az ombudsman, illetve helyettese választásának évében a panaszok száma általában csökkenni szokott. Fontos az is, hogy Szalayné Sándor Erzsébet első biztoshelyettesi ciklusában az éves ügyszám a két és félszeresére növekedett, ami jelentős változás, és egyértelműen jelzi, hogy az ombudsmani rendszer átalakítását követően az elmúlt években a nemzetiségi biztoshelyettesi intézmény egyre ismertebbé és elfogadottabbá vált a nemzetiségi közösségek tagjai és képviselői számára.

A panaszbeadványok és hivatalból észlelt visszasságok száma 2013–2019 között

Növelte az intézmény ismertségét az is, hogy a nemzetiségi biztoshelyettes 2019-ben tovább erősítette a kapcsolatát, együttműködését a hazai nemzetiségi közösségek képviselőivel, kiemelten a nemzetiségi országgyűlési képviselővel és a nemzetiségi szószólókkal, valamint az országos nemzetiségi önkormányzatok korábbi, majd az októberi választást követően az új elnökeivel. Az érintett nemzetiségi vezetők több ügyben is kezdeményezték a biztoshelyettes vizsgálatát, intézkedését kérve az általuk észlelt problémák, jogsértések feltárása, megszüntetése érdekében.

A beadványozók nemzetisége

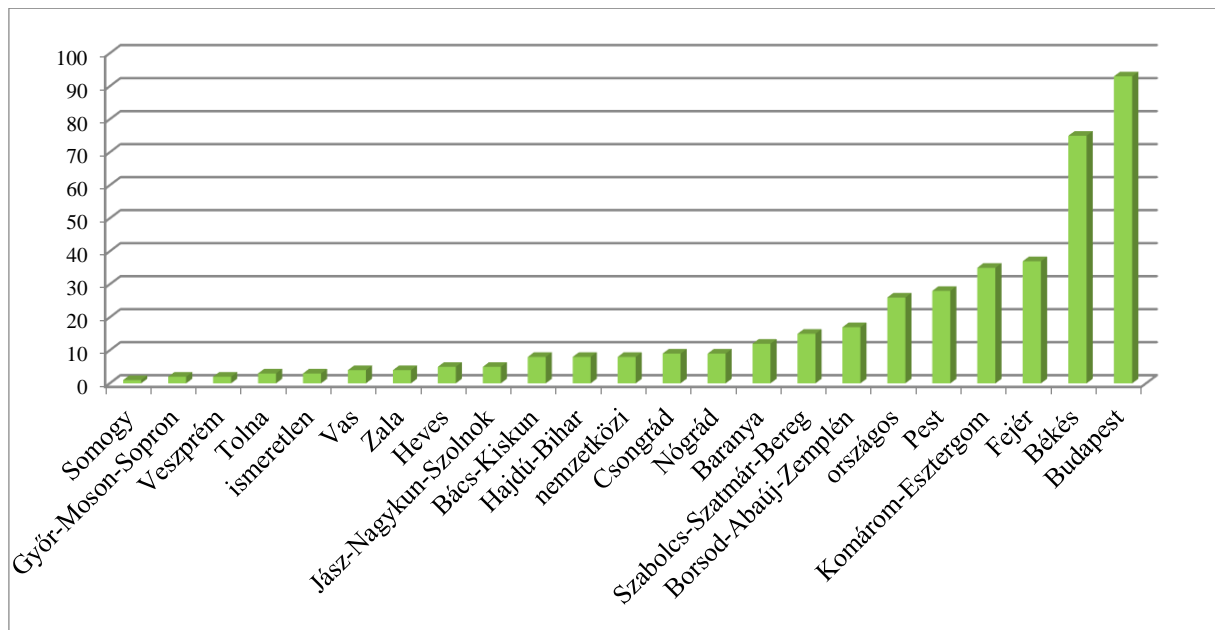
A 2019. évi panaszbeadványok és hivatalból észlelt visszasságok nemzetiségek szerinti megoszlása

2019-ben – hasonlóan az előző évekhez – a roma nemzetiségű állampolgárokat érintő ügyek száma volt a legmagasabb: a biztoshelyettes 172 esetben foglalkozott a roma közösség problémáival, ez szinte teljesen megegyezett a 2018. év ilyen jellegű ügyeinek számával (174 darab). A magas ügyszám, illetve azok tartalma továbbra is azt jelzi, hogy a roma nemzetiségű lakosok közül sokan küzdenek megélhetési és lakhatási nehézségekkel, illetve az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével.

Kiemelkedően magas volt a német beadványok száma (107 darab), amely a közösség kiemelt közéleti aktivitása mellett, a málenkij robotra hurcoltak hozzátartozóinak hadigondozotti ellátásával kapcsolatos ügycsomagnak (70 darab) köszönhető. A szlovák nemzetiség 19 beadvánnyal a harmadik; a németekhez hasonlóan panaszaiuk zömmel a klasszikus egyéni és közösségi nemzetiségi jogokkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal, illetve a fenntartásukban működő nemzetiségi intézményekkel álltak összefüggésben.

Tovább növekedett a több, illetve a valamennyi nemzetiségi közösséget érintő ügyek száma (16-ról 60 darabra), amelyek alapvetően a nevelés-oktatással, a kulturális jogokkal, a nemzetiségi önkormányzatok működésével és finanszírozásával, jogszabály-véleményezéssel kapcsolatban merültek fel.

A panaszbeadványok területi megoszlása

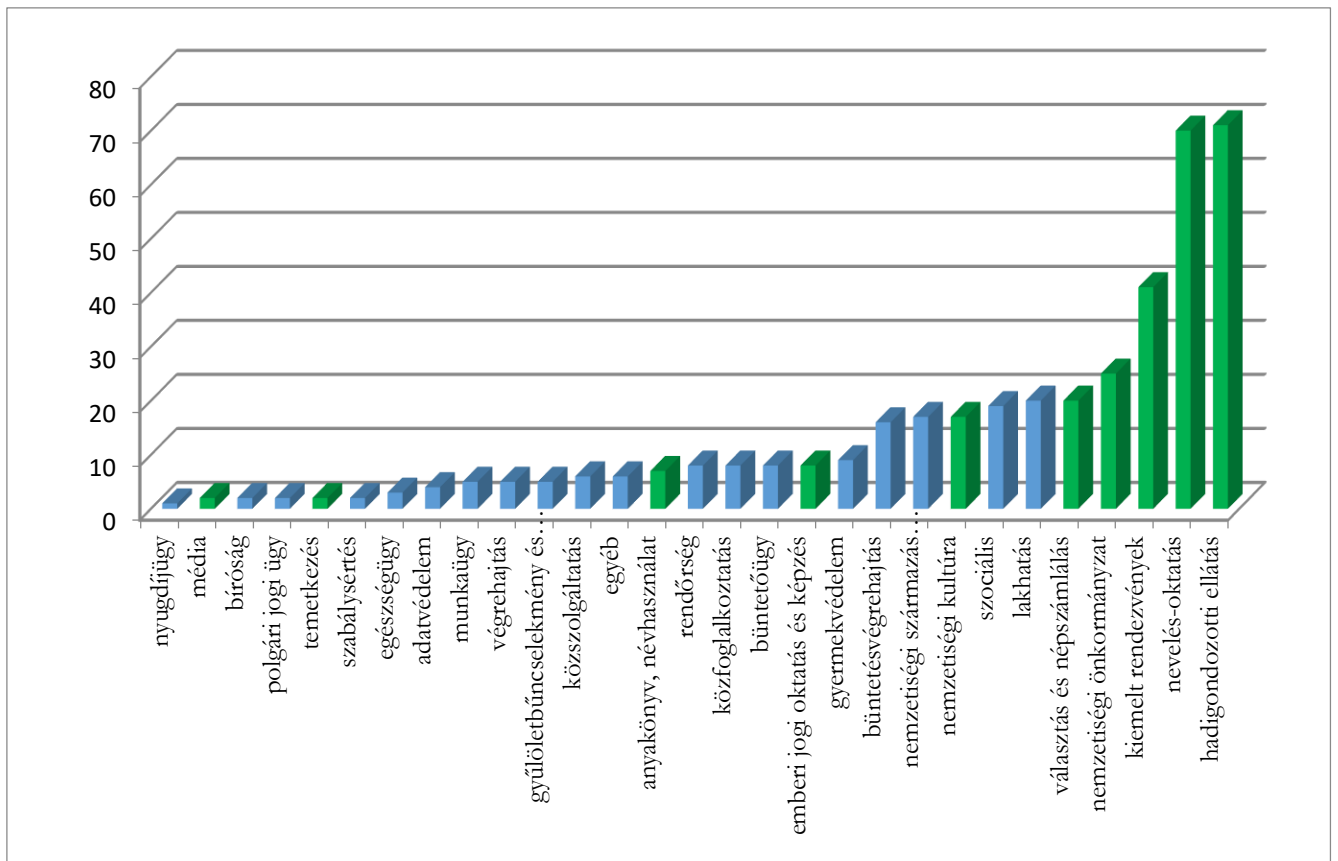

A 2019. évi panaszbeadványok és hivatalból észlelt visszaesések területi megoszlása

2019-ben is minden megyéből érkezett beadvány; igaz, lényeges különbség tapasztalható az érintettségben. Az előző évhez hasonlóan Budapest vezeti a rangsort, ami részben a minisztériumok, központi hatóságok és nemzetiségek országos önkormányzatainak székhelyeinek elhelyezkedésével magyarázható, részben viszont a hozzáférhetőséggel kapcsolatos problémát jelzi: a Hivatal nem rendelkezik regionális vagy megyei kirendeltségekkel, így a fizikai hozzáférhetőség csak a fővárosban optimális. A klasszikus nemzetiségi jogi ügyek dominanciáját jelzi a megyék további rangsora (Békés, Fejér, Komárom-Esztergom, Pest megyék), amelyek mögött 2019-ben hátrébb szorultak az elsősorban roma problémákat hordozó országrészek (Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék).

A panaszbeadványok típusai, tárgykörei

A 2019. év tárgykörei és a témák megoszlása hasonlóak voltak az előző évihez, és továbbra is jól mutatják a panaszügyekkel kapcsolatos, a fentiekben többször is jelzett **klasszikus nemzetiségi** (pl. nevelés-oktatás, nemzetiségi önkormányzatok, kultúra) és **roma esélyegyenlőségi, illetve egyenlő bánásmód ügyek** (szociális, lakhatási, gyermekvédelmi, közfoglalkoztatási) közötti polarizációt, ami egyben a panaszfeldolgozás módszertanát is meghatározta. A diagram zöld mezője jellemzően az előbbi, míg a kék mezők az utóbbi kategóriába tartozó beadványokat jelzik. Technikai szempontból fontos megjegyezni, hogy egyes nemzetiségi jogi ügyek a komplexitásuk okán több területre is kapcsolódnak; ügytípusba sorolásuk a legjellemzőbb adataik mérlegelése alapján történt.

A 2019. évi panaszbeadványok és hivatalból észlelt visszaágok típusai, tárgykörei